

ทักษะเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และ ประชาชน

นางดวงใจ เสกธีระ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหนังสือพิมพ์ ภาควิชาวารสารสนเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-061-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**VIEWPOINT OF PRACTITIONERS, POLITICIANS AND THE PUBLIC
ON FREEDOM OF THE PRESS**

Mrs.Duangjai Sektheera

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Journalism**

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

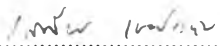
ISBN 974-638-061-3

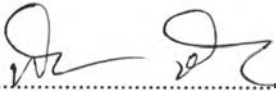
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ทศนะเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และ
ประชาชน
โดย นางดวงใจ เสกธีระ
ภาควิชา วารสารสนเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เชยประทับ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ดวงใจ เสกธีระ : ทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน (VIEWPOINT OF PRACTITIONERS, POLITICIANS AND THE PUBLIC ON FREEDOM OF THE PRESS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พีระ จิโรสภณ ; 177 หน้า. ISBN 974-638-061-3

การศึกษาเรื่องทัศนะเกี่ยวกับเสรีภาพครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของกลุ่มนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กลุ่มนักการเมือง และกลุ่มประชาชน ใช่วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Method) สอดถามกลุ่มนักวิชาชีพจากหนังสือพิมพ์ประเภทต่าง ๆ 10 ฉบับ จำนวน 80 คน กลุ่มนักการเมืองจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 จำนวน 60 คน ส่วนกลุ่มประชาชน ศึกษาจากผู้อ่านหนังสือพิมพ์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

ผลการวิจัยพบว่าบุคคลทั้ง 3 กลุ่มมีการรับรู้ใกล้เคียงกันว่าเสรีภาพหนังสือพิมพ์มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ต้องมีขอบเขตทั้งทางกฎหมายและทางจรรยาบรรณ โดยกฎหมายที่จะไขควบคุมเสรีภาพหนังสือพิมพ์ต้องไม่เป็นอุปสรรคของการทำหน้าที่แสวงหาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่ประชาชน และทุกฝ่ายยังไม่เห็นด้วยที่จะไขเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอสิ่งที่ขัดต่อค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งความมั่นคงของชาติและความสงบเรียบร้อยของประเทศ โดยเห็นว่าควรมีการควบคุมกันเองทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตามกลุ่มนักการเมืองเห็นว่าหนังสือพิมพ์ควรมีองค์กรของรัฐคอยควบคุมหนังสือพิมพ์บาง และควรคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลอย่างมาก สำหรับกลุ่มนักวิชาชีพนั้นไม่ต้องการให้รัฐแทรกแซงใด ๆ ต่อการปฏิบัติหน้าที่รายงานข้อมูลข่าวสาร

นอกจากนี้จากการทดสอบสมมุติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า นักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน มีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน โดยกลุ่มนักวิชาชีพมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ในฐานะผู้ส่งสาร (speaker) คือมีความเห็นต่อการสื่อสารอย่างอิสระ ในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มนักการเมืองและกลุ่มประชาชน ซึ่งเป็นเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วน กลุ่มประชาชนและกลุ่มนักการเมืองมีทัศนคติต่อเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ในฐานะผู้รับสาร (listener) คือมีความเห็นต่อการรับรู้สารในเชิงบวก มากกว่ากลุ่มนักวิชาชีพ

ภาควิชาวารสารสนเทศ.....
สาขาวิชาการหนังสือพิมพ์.....
ปีการศึกษา2540.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กรมพัฒน์ฉบับมหัศจรรย์วิทยานิพนธ์ภายในครอบครัวสีเขียวที่เข้มแข็ง

3970549428, MAJOR JOURNALISM

KEY WORD: FREEDOM OF THE PRESS / VIEWPOINT/ ATTITUDE/ PERCEPTION

DUANGJAI SEKTHEERA : VIEWPOINT OF PRACTITIONERS, POLITICIANS AND THE PUBLIC ON FREEDOM OF THE PRESS. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF. PIRA CHRASOPONE, Ph.D.

177pp. ISBN 974-638-061-3.

The purposes of this study are to examine and compare the perception and the attitude about freedom of the press among three groups : the practitioners, the politicians and the public. The study was designed to collect data by surveying the views of 80 practitioners of 10 newspapers, 60 politicians who were elected in the 17 November 1996 election , and 100 newspaper readers as the public group.

It was found that all three groups had similar perception about freedom of the press in the positive and negative ways. They all agreed that freedom of the press needed to be limited by laws and professional conducts in the condition that regulations must not obstruct the role of the press. All the three groups also disagreed in using freedom of the press to harm good values, traditions, cultures and religions of the society, including the security of State. While other groups endorsed the measure of self-control, the politicians, however, supported governmental organizations to control the press' role. Moreover, they warned the press should be seriously recognized the private right.

In addition, it was found that the practitioners, the politicians and the public had the statistically significant differences (at .05 level) about attitudes on freedom of the press in terms of free communication. The practitioners as being speaker had more positive attitude about freedom of expression than the politicians and the public, corresponding to the setting hypothesis. On the other hand, the public and the politicians as being listeners had more positive attitude about the freedom to receive more quality information than the practitioners.

ภาควิชา วารสารสนเทศ

สาขาวิชา การหนังสือพิมพ์

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดขึ้นและสำเร็จลงได้ ด้วยความอุปการะและความร่วมมือจากหลายบุคคล

ขอขอบพระคุณ มาม่า ผู้เป็นแรงคลอใจให้ลูกตั้งใจศึกษาต่อ เพื่อวันที่จะมอบความสำเร็จนี้ให้เป็นความภูมิใจของมาม่า

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อจำเริญและคุณแม่บุญเกิด เสกธีระ ผู้คอยสร้างพลังใจให้ลูกมีมานะ
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสภณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งอยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เชยประทับ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ รจิตลักษณ์ แสงอุไร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้มอบคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์มากขึ้นของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์บุญศรี พรหมมาพันธุ์ ซึ่งให้คำตักเตือนและผลักดันอย่างเต็มใจ
ขอขอบคุณ พี่หมี พี่โป้ว พี่ซิ่ง ที่เป็นกำลังใจให้ความสำเร็จนี้เป็นจริง
ขอขอบคุณ พี่แม็ค พี่ไมเคย์ทอดทิ้งกัน และ บัน บัน ผู้ไม่เคยกล่าวคำใด ๆ แต่เป็นกำลังใจที่ดีที่สุด

ขอขอบคุณ พี่ศรี พี่แดง ลักษณ์ ผึ้ง จี๊ว บุษ ขิม และเพื่อน ๆ ผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา ที่ช่วยเหลือคนละไม้คนละมือ อย่างสม่ำเสมอ ด้วยความจริงใจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง ✓
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามนำวิจัย.....	10
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	10
1.5 นิยามศัพท์.....	11
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพมนุษย์	13
2.2 เสรีภาพสื่อมวลชน: พิจารณาจากทฤษฎีปัทสถานทางสังคม เชิงการเมืองการปกครอง.....	29
2.3 เสรีภาพของหนังสือพิมพ์.....	38
2.4 เสรีภาพหนังสือพิมพ์ไทยภายใต้การปกครองยุคต่าง ๆ	40
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชน.....	47 ✓
2.6 กฎหมายที่ควบคุมเสรีภาพหนังสือพิมพ์.....	48
2.7 สถานการณ์หนังสือพิมพ์ของประเทศไทย.....	50 ✓
2.8 จริยธรรมหนังสือพิมพ์.....	52
2.9 สมมุติฐานการวิจัย.....	58 ✓
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	59
3.1 ประชากร.....	59
3.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	59
3.3 ตัวแปรในการวิจัย.....	60
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61

บทที่

3.5	การทดสอบเครื่องมือ.....	61
3.6	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
3.7	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4	ผลการวิจัย.....	65
4.1	ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร และพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือพิมพ์ ของกลุ่มตัวอย่าง.....	66
4.2	ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน.....	70
4.3	ส่วนที่ 3 ทศนคติเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์.....	104
4.4	การทดสอบสมมุติฐาน.....	138
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	146
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	148
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....	156
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	161
	รายการอ้างอิง.....	162
	ภาคผนวก.....	165
	ประวัติผู้วิจัย.....	177

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	66
2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์ ของกลุ่มตัวอย่าง.....	68
3 การรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ	74
4 การรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักการเมือง.....	79
5 การรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของประชาชน.....	84
6 เปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน.....	87
7 การรับรู้หลักการที่จำเป็นต้องมีควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ.....	91
8 การรับรู้หลักการที่จำเป็นต้องมีควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักการเมือง.....	94
9 การรับรู้หลักการที่จำเป็นต้องมีควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของประชาชน.....	98
10 เปรียบเทียบการรับรู้หลักการที่จำเป็นต้องมีควบคู่กับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน.....	102
11 ทักษะคดีเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ.....	110
12 ทักษะคดีเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักการเมือง.....	120
13 ทักษะคดีเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของประชาชน.....	129
14 เปรียบเทียบทักษะคดีเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ ของนักวิชาชีพ นักการเมือง และประชาชน.....	136
15 การทดสอบความแตกต่างของทักษะคดีเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน ด้านการสื่อสารอย่างอิสระ.....	140
16 การทดสอบความแตกต่างของทักษะคดีเกี่ยวกับเสรีภาพหนังสือพิมพ์ของนักวิชาชีพ นักการเมืองและประชาชน ด้านการรับรู้สาร.....	144